

Första läsningen: **Pred 1:2; 2:21-23** (*Vad får människan ut av all sin möda?*)

Det sägs om Buddha att han växte upp som prins i lyx och glans och skyddades från livets bittra sidor: åldrande, sjukdom och död. När han mötte dessa realiteter började hans religiösa sökande, och vi fick buddhismen. Predikarens bok låter bitvis buddhistisk. Det ger ingen mening att leta efter en plan för världens gång. Allt vi bygger upp rivs ner. Allt vi skrapar ihop under oro och plågor tas ifrån oss. Var är Guds hand? Upprättar Gud de förtryckta? Räddas vi efter döden? Predikaren, en del av Guds ord, tar verkligen våra frågor på fullt allvar. Och där Buddha valde att dra sig undan allt väljer denna bibelbok, ja hela Gamla testamentet, en positiv och tacksam världs- och livssyn. Var verksam och glad trots allt – *Gud har redan sagt ja till vad du gör* (Pred 9:7). Förtrösta på Guds slutgiltiga dom (Pred 12:13-14). Jesu lidande och seger över döden är det enda trovärdiga svaret på alla våra frågor, ett svar som Buddha (600-talet före Kristus) inte hade en aning om men som vi känner till genom evangeliet.

Andra läsningen: **Kol 3:1-5, 9-11** (*Sträva efter det som finns där uppe där Kristus finns*)

... och om Kristus inte har uppstått, ja, då är vår förkunnelse tom, och tom är också er tro... Gäller vårt hopp till Kristus bara detta livet, då är vi de mest ömkansvärda bland människor (1 Kor 15:14.19). Utan **hoppet om himlen** blev vi nog buddhister.

Evangelium: **Luk 12:13-21** (*Allt du har lagt på hög, vem skall få det?*)

Åldersdepression förstärks av insikten om förgängligheten. Man går omkring och ser på alla ägodelar man samlat på sig – vissa genom arv, kanske genom smärtsamma arvstvister, som här i v. 13. Syskonen dör, vännerna dör, den egna kroppen bryts ner, men sakerna överlever oss! Yngre, giriga händer tar över dem. Med mig in i mörkret följer mina sår och de sår jag tillfogat andra. Det gör ont att veta. Världsmänniskornas lyckorecept – ”Ät, drick och roa dig” (v. 19) – hjälper inte mot denna smärta. Mitt liv var tomt. Varför satsade jag inte allt på ett kyrkbygge, på *utsmuckning av Guds hus* – gåvor som kan hålla i hundratals år till glädje för *alla*, rika som fattiga?

För den irriterade mannen i v. 13 handlar religion om ”hederlighet” (mot honom). Jesus är en ”laglärd”, d.v.s. en jurist, som ska ge honom rätt i en familjetvist. Så vänder sig människor ibland till präster och diakoner för att dra in dem i sina privata konflikter om silver och guld. Vi måste med Jesus sucka djupt: livets verkliga värden är *de rikedomar vi samlar inför Gud* (v. 21), d.v.s. allt gott vi gör och som bidrar till kyrkans himmelska, andliga skatt (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1474-1479). Vi behöver alla inse vår girighet och den falska trygghet vi bygger upp kring döda saker. Livet handlar om levande relationer, om att vara till för andra. *Det* är en befriande tanke. Fick du en god skörd? Många fick inte det. Dela med dig!

MÅNDAGEN I 18 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jer 28:1-17** (*Du har förlätt detta folk att sätta sin lit till lögn*)

År 605 f.Kr. besegrade babylonierkungen Nebukadnessar egyptierna vid det berömda slaget vid Karkemish i Syrien och blev i princip herre över Mellanöstern. År 597 intog han Jerusalem. Han deporterade många och tog heliga tempelkärl med sig. I veckor gick profeten Jeremia omkring i Jerusalems gator med ett lastdjurs ok på nacken – en enmansdemonstration som skulle uttrycka att det var bäst att foga sig under den nya ordningen. Tanken var att Jerusalems nederlag var ett straff från Gud för folkets synder. Först när Gud vill förs de fångna hem igen (d.v.s. när strafftiden är över). En självutnämnd profet – Hananja – träder här fram och påstår att Gud inom två år ska ingripa. Det är dags att resa sig mot babyloniernas nya välde och skaka det av sig. Hananja bryter demonstrativt sönder Jeremias ok (v. 10), liksom några i vår tid river sönder åsiktsmotståndares banderoller. Men han ser inte djupet av folkets synd. En lång tid av botgöring väntar. Lättsinnigt lanserar dåren sitt glädjebudskap om befrielse från Gud. Så vill många i vår tid bagatellisera syndens allvar och behovet av bot. Men nåden är inte en billig nåd. Gud är inget lättköpt klipp. Visst vill Gud hellre än gärna lyfta av oss alla synder – det gjorde han på korset. Men korsets blodiga realitet visar också *sanningen om synden*: den är ingen bagatell utan en vidrig, mörk, förslavande makt. Kristus besegrade den, men med möda. Att ta på sig botgöring är att visa respekt, kärlek och tacksamhet mot Gud.

Evangelium: **Matt 14:13-21** (*Alla åt och blev mätta*)

Vilken kontrast mellan denna måltid för fattiga och gudfruktiga massor och den överdådiga och makabra festen för samhällets elit som Matteus har berättat om precis innan detta – festen som slutade i blod: serveringen av ett avhugget huvud! Vilken doft av död, vilken frånvaro av Gud! Där rådde utpressning, skam och övermod.

Men här där brödet delas bland enkla, behövande människor byggs Guds nya Israel, kyrkan. Där är Gud närvarande med ett nytt ”mannaunder i öknen” (jfr 2 Mos kap. 16; jfr 2 Kung 4:1-7; 42-47). Matteus penna tar fram kontrasterna. Den onde Herodias sade: ”Låt mig genast få Johannes döparens huvud på ett fat” (Matt 14:8). Jesus räcker fram händerna mot de gåvor hans vänner har att ge – som prästen i vår mässa när bröd och vin bärs fram – och säger: ”Lämna dem till mig” (v. 18). I festsalen var Herodias dotter knappt mer än ett objekt för männens lystna blickar. Vid Jesu måltid är *kvinnor och barn* (v. 21) mottagare av Guds gåvor på lika fot med männen.

Markus och Lukas har också denna berättelse. Precis som Matteus vill de föregripa **eukaristins mysterium**. Jesus *såg upp mot himlen och läste tackbönen* (v. 19, eukaristi betyder *tacksägelse*). Det låter oss tänka på *brödet från himlen* (Joh 6:32 f). I kyrkan är vi trygga och mättas hos Herden och hans folk (jfr v. 13; Ps 23). Där är frid.

Nu följer vi dig helhjärtat, vi fruktar dig och söker oss till dig (Till Dan B:18).

TISDAGEN I 18 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Jer 30:1-2, 12-15, 18-22** (*Jag skall åter upprätta Jakobs hyddor*)

Babyloniernas förtryck av Gudsfolket var en följd av folkets avfall från Gud. Gud lät folket känna av vad det vill säga att tjäna avgudar och bli trolösa mot förbundet: alla blir som slavar, utlämnade åt denna världs destruktiva makter. Det leder *synden* till.

Men Guds kärlek är obegripligt stor. Jeremia ser nådens tid nalkas. Här i kapitel 30 och 31 har en del av profetens tröstande ord sammanställts, de är nog skrivna en bra bit in på 500-talet, då folkets exil i Babylon hade pågått länge (Jeremia profeterade under decennier!). En mäktig restauration av Gudsfolket utlovas. Allt blir som förr, ja bättre, med den heliga staden stolt tronande på Sionskullen, templet fyllt av lovsång, ett vimmel av människor på gatorna. Så blev det också så småningom.

Men Gud lovar här också **en ledare åt folket**, en som i motsats till alla andra frimodigt kan träda fram inför honom, och då ska folket igen blir Guds folk och Gud folkets gud (v. 21-22). Varför kom den härskaren inte? I århundradena inemot Kristi födelse fick denna brinnande fråga inget svar. Det kom ingen ny David, ingen ny Mose. Det skulle visa sig att Gud hade långt större planer. Jeremia anar det i nästa kapitel: ett *helt nytt förbund*, en *total ny början* förestod (Jer 31:31-34). Den syftade **Jesus, Guds Son** på då han i nattvardssalen beslutsamt lyfte kalken och sa: *Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod, som blir utgjutet för er* (Luk 22:20).

Evangelium: **Matt 14:22-36** (*Herre, säg åt mig att komma till dig på vattnet*)

I Matteus evangelium får Petrus himmelrikets nycklar (Matt 16:18-20) och får gå på vattnet med Jesus som vi ser (v. 30). Men fiskaren som av Jesus kallades för *Klippan* var också svag och feg – här kostar det honom nästan livet. Poängen med att det just är *apostelkollegiets ledare* som sjunker ner på grund av rädsla är djup: snart nog skulle det i den pressade, förföljda organisationen utvecklas stränga straff och uteslutning av dem som begick allvarliga synder såsom att förneka sin tro på Kristus. De som gick in för en mer förlåtande attityd kunde med Nya testamentet i hand peka på att självaste Petrus, som Kristus gav den unika nyckelmakten i Guds rike, hade svikit Herren (Matt 26:30-35; 69-75). Ändå blev han förlåten och bekräftad i sin tjänst (Joh 21:15 f). Däri ligger en tröst för alla syndare, och en vädjan till oss alla om tolerans! Denna inställning segrade: kyrkan, på initiativ av påvarna i Rom, mildrade urkyrkans regler så att det blev möjligt för avfallna kristna att återinträda i kyrkan.

Vi är alla svaga! Det bör även de tänka på som utmålar apostelns efterträdare, t.ex. vissa renässanspåvar, som elaka maktmissbrukare. Petrus sjönk ner i vattnet och ner i sin feghet, och senare påvar sjönk ner i syndens trask. Men Kristus räckte Petrus sin hjälpande hand. Vår tid räcker inte ut någon hand, i alla fall inte när man talar om Petrus historiska efterföljare. Kristus däremot är nådig. Han lovade att vara med sin kyrka *alla dagar till tidens slut* (Matt 28:20). Han, vår försvarare, har i alla tider dragit upp kyrkan, sin brud, ur förfall och faror. Vår tro på kyrkan, vår trohet mot påvarna, är en tro på Kristus! Och raden av påvar som varit goda förbilder, sanna helgon, är lång.

Herren är sitt folks styrka, sin smordes tillflykt och räddning (Ps 28:8).
--

ONSDAGEN I 18 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Jer 31:1-7** (*Med evig kärlek har jag älskat dig*)

Det folk som undkom svärdet (v. 2) avser Israels räddning från egyptierna i forntiden (2 Mos kap. 14). Profeten Jeremias mun fylls här med tröstande ord från Gud som lovar återställandet av Gudsfolket efter den babyloniska exilen (se läsningen igår). "Jakob" i v. 7 betyder Israel (jfr 1 Mos 32:28;35:10). Jeremia är redan gammal när han skriver detta. Själv fick han inte se befrielsen. Så får vi kanske inte heller se *den kristna trons återkomst* till vår kultur. Men om Gud vill kommer den.

Evangelium: **Matt 15:21-28** (*Kvinna, din tro är stark*)

Det är Jesu karaktär vi möter här. Å ena sidan har han en fast och klar medvetenhet om sin kallelse och dess begränsningar och en stark principfasthet, å andra sidan offerar han alla principer när han grips av medlidande – som här när han hör om en hednisk flicka som plågas av en demon. Mamman offerar sin stolthet för att vinna Jesus för sin sak, hon låter sig kallas för "hund" (ett föraktfullt uttryck som judar använde om hedningar) och gör sig ännu mindre genom bilden av hundarna under bordet som nöjer sig med smulor. Både hon och Jesus flyttar på sina gränser för det plågade barnets skull. Omsorgen om flickans bästa får dem att göra så.

Matteus var djupt rörd av just denna scen. Han berättar den mer dramatiskt än vad Markus gör (oftast är det tvärtom), se Mark 7:24-30. Med ett gammalttestamentligt uttryck kallar han kvinnan i v. 22 för "kanaaneisk" (= en av de hedningar som Israel skulle avsky enligt Gamla testamentet). Vi hör kvinnans bekännelse av sin tro på Jesus som Messias (v. 22). Jesus vägrar först att svara henne, och lärjungarna vill att hon bryskt jagas bort (kanske ber de om att Jesus ska uppfylla hennes bön så att de blir av med henne – också en sorts förbön!). Jesus låter sig besegras av denna mors ödmjukhet. Hon blir den enda människan i Matteus evangelium som får veta att hon har en *stark* tro (v. 28). Lärjungarna får det aldrig. Med sin kärlek till barnet överträffar hon dem.

Han leder de ödmjuka rätt, de ödmjuka lär han sin väg (Ps 25:9).

TORSDAGEN I 18 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jer 31:31-34** (*Deras synd skall jag inte mer komma ihåg*)

Den omvälvning som utlovas här är fundamental. En förlåtande *omskapelse* av Guds folk ska äga rum. Det går bara om *Guds egen ande* tar sin boning i dem (jfr Hes 36:24-28;). Guds ord (lagen) blir kött (v. 33). **Jesus** är det inkarnerade Ordet (Joh 1:14).

Evangelium: **Matt 16:13-23** (*Du är Petrus. Jag skall ge dig nycklarna till himmelriket*)

Petrus förbryllar: ena ögonblicket får han fram bebyggelsen av Jesus som Guds Son, ja Fadern i himlen talar själv genom aposteln (v. 17). Andra ögonblicket är det som att djävulen talar genom honom när han vill få Jesus att avstå från sitt martyrium (jfr Matt 4:3 f). Hur kan Jesus kalla en så vacklande människa för ”Klippan” och ge honom så oerhörda fullmakter som räcker ändå upp i himlen (v. 18-19) – hur går det ihop?

Petrus förstod inte allt men han älskade Jesus – både när han bekände tron på honom och när han försökte stoppa talet om lidande. Petrus är motsatsen till Judas som möjligen förstod Jesu planer bättre men inte älskade honom (och därför förrådde honom). Fiskaren Simon – och med honom alla efterföljande kaptener på kyrkans båt – fick trots sina brister ansvaret för Jesu flock, likt *Noa* som räddades och själv fick rädda människor och djur (1 Mos kap. 6-8).

Jesu utnämning av Petrus hade stor tyngd i den muntliga traditionen som föregick nedskrivandet av evangelierna. Det märks på språket. Experter säger att det knappast finns en text i evangelierna där vi som här märker *den arameiska grundtonen* (Jesu talspråk) lika tydligt, konsistent och sammanhängande, både i tanke och form, bakom den skrivna grekiska texten. Ursprungstiteln *Kefas* (Klippan) översätts i v. 18 omsorgsfullt av Matteus till grekiska (Petrus). Vi ser att detta särskilda ämbete bevarades när urkyrkan blev internationell. *Alla folk* skulle stå på denna apostels axlar, som på en klippa. Fiskaren från Galileen kunde behöva tillrättavisningar, men det var i hans mun som Fadern lade *ofelbar sanning* (v. 16). Petrusämbetet skulle självklart inte upphöra vid apostelns död. Herren drar inte bort mattan under sin kyrka! Därför finns påvedömet än i dag – för vår skull.

I hans vård skall jag lämna nyckeln till Davids kungahus. Där han öppnar skall ingen stänga, där han stänger skall ingen öppna (Jes 22:22).

FREDAGEN I 18 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Nah 1:15; 2:2; 3:1-3, 6-7** (*Ve dig, du blodstad*)

Profetens Nahums bok är som en sällsynt gäst. Den läses bara i dag. Boken vänder sig mot assyrierna, det brutala imperiet som dominerade Mellanöstern tills huvudstaden Ninive föll år 612 f.Kr. Kanske skrevs boken som en tackliturgi för denna stads undergång (i kontrast till *Jonas bok*, där Gud förlåter Ninive!). Vi tackar för Nazitysklands fall på 1900-talet även om vi inte gläds åt Andra världskrigets offer. Vårt tack gäller *den politiska friheten* vi fick då (liksom när Sovjetimperiet föll). Den är en förutsättning för kyrkans liv och dyrkan av Gud.

Evangelium: **Matt 16:24-28** (*Med vad skall en människa köpa tillbaka sitt liv?*)

Matteus värld var hård. Det var utan tvivel farligt att äga en kopia av hans evangelium. Jesu ord om självförnekelse och kors visar på reella risker som varje kristen kände till. De är strikta lojalitetskrav inom en illegal och förföljd sekt – vår kyrka i dåtiden. Som om Jesu blodiga ansikte någonstans på korsvägen i Jerusalem möter vår blick. Han säger: ”Vill du vara med så får du vara beredd att gå hela vägen. Frälsningen avgörs av hur viktig jag är för dig, och din stund kan komma snart: soldater bultar på din dörr, du förs iväg. En ömsom trevlig, ömsom hotfull romersk myndighetsperson vill tvinga, locka, charma dig att förneka din kristendom. Allt du behöver göra är att strö några rökelsekorn på kolelden framför kejsarens bild som tecken på att du tillber honom som gud. Vägra!” Många klarade inte pressen. De offrade. Antagligen fick de med sig en offringsattest – *libellus sacrificacionis* – som kunde intyga att de var respektabla medborgare. Så gick de hem med tunga steg och intyget i handen. Hjärtat var svart av skam och sorg över att ha svikit den Frälsare som inte svek oss utan gav sitt liv för oss alla. Detta är att *mista sig själv* (jfr v. 26).

Orden i v. 28 (jfr Matt 24:34; Mark 13:30) är gåtfulla och det är inte säkert att Matteus själv visste vad Jesus syftade på. Lovade Jesus världens snarliga undergång? Menas uppståndelsen eller pingsten? Eller den glimt av himlens härlighet som apostlarna fick se omedelbart efter detta, d.v.s. förklaringen på berget, som vi firar i morgon (Matt 17:1-8)?

Förslag till fredagsoffer: tänka över: Vad kan jag göra för kristna som förföljs i dag?

LÖRDAGEN 6 augusti

KRISTI FÖRKLARING, fest

Den uråldriga festen påminner oss om vikten av att tålmodigt bestiga BÖNENS BERG om vi som Petrus, Jakob och Johannes vill skåda Jesus i hans strålgans. Men man kan inte stanna där. Vägen till den verkliga härligheten, uppståndelsen, går sedan *ned* för berget och genom kors, lidande och död. Betecknande nog firas om fyrtio dagar *Korsets upphöjelses fest*.

Dagens första läsning – ur Daniels bok – påminner oss om profetens vision om **Människosonen**, den gåtfulla himmelsgestalten som av Gud ska få *makt, ära och herravälde* (Dan 7:14). Att Jesus var denna Människoson fick apostlarna se en skymt av på det heliga berget, som ögonvittnet Petrus försäkrar oss om i sitt andra brev, från vilket det andra alternativet till dagens första läsning är hämtad (se nedan).

Evangelieläsningen är i år hämtad från Lukas. Hos honom ser vi ofta Jesus *be* (v. 28-29; jfr Luk 3:21). Mötet på berget mellan de tre jordiska männen (apostlarna) och de tre som strålar *i härlighet* (v. 31) är som ett inre upplysande av själen under *lectio divina* (läsning av Bibeln under bön), när Skriftens mening i benådade ögonblick strålar ovanligt klart och all förvirring skingras. Apostlarna förstår här den heliga Skrifts djup liksom senare på vägen mot Emmaus (Luk 24:27.32): Mose och Elia tonar fram och talar om det *uttåg* (exodus) som Jesus snart ska fullborda (v. 31). Messias ska alltså genom sitt lidande befria mänskligheten från *slaveriet under synd och död* såsom Gud genom Mose ledde folket ut från Egypten. Jesus har sagt det så ofta men först nu inser de storheten i det. Apostlarna *såg hans härlighet* (v. 32) – så formulerar en av dem (Johannes) – sig senare igen (Joh 1:14; 1 Joh 1:1-4; jfr 2 Pet 1:16-18). Petrus är överväldigad och vill fasthålla glansen av sin älskade Messias (jfr Matt 16:22). Bönens lyckostund är dock kort. Gud bodde hos Israel i ett *moln* (2 Mos 33:9; jfr 1 Kor 10:1-2) och ska även göra det hos oss: vi återvänder till vardagens dimmor, vi är på väg mot Golgotas mörker, liksom Jesus. Med sig ner till vardagen bär apostlarna dock en ovärderlig skatt: Faderns ord som bekräftade deras tro på Jesus. Så har vi alltid Guds ord i Bibeln med oss och nära oss, vare sig vi är på livets toppar eller släpar oss fram genom dess dystra dalar.

Kyrkans bön denna dag:

Evige Gud, när Kristus trädde fram i förklaringens ljus, fick fäderna från det gamla förbundet vittna om hans hemlighet, och du betygade att vi i honom blivit dina äkta barn. Ge oss en sann och bärande tro, så att vi lyssnar till din älskade Son och med honom får ärva det himmelska riket.

Särskilda läsningar på denna dag: Dan 7:9-10, 13-14 eller 2 Pet 1:16-19 samt Luk 9:28b-36